

EXPUNERE DE MOTIVE

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului penal și Codului de procedură penală constituie o nouă inițiativă legislativă în vederea funcționalității în condiții optime a instituțiilor de drept penal și eficientizării acestora. Prin noile norme se urmărește îndeosebi asigurarea unei protecții reale a libertății și demnității persoanei, concomitent cu protejarea sănătății și a moralei publice, a normelor și regulilor acceptate de societatea românească.

Un alt obiectiv urmărit prin prezenta inițiativă legislativă îl constituie promovarea unei corecte politici penale, care să asigure realizarea unei depline echități și egalități, fără vreo discriminare în asigurarea protecției persoanei, în raport cu funcția pe care fiecare o îndeplinește.

Noile modificări și completări ale Codului penal, în domeniul ocrotirii persoanei, au drept scop apărarea, în egală măsură, a onoarei și reputației persoanelor care nu ocupă un loc important în ierarhia societății noastre și a celor care îndeplinesc o activitate importantă de stat sau altă activitate publică importantă. Prin aceleași modificări se urmărește ca minorii sub 14 ani și persoanele aflate în imposibilitate de a se apăra să nu devină victime ale relațiilor sexuale între persoane de același sex, iar persoanele adulte să fie apărate de asemenea acte exercitate asupra lor, prin violență.

Pentru a atinge aceste obiective este necesară modificarea și completarea unor dispoziții ale Codului penal, în vederea conturării unei noi concepții și elaborării unor norme noi care să țină seama de schimbările produse în societate.

Potrivit proiectului, dispozițiile care reglementează relațiile sexuale între persoane de același sex vor fi abrogate, rămânând încriminate, ca și în cazul raportului sexual cu o persoană de sex feminin, faptele săvârșite prin constrângere sau dacă victima este un copil sub 14 ani sau o persoană în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința. Pentru a se asigura un tratament juridic egal faptelor încriminate prin dispozițiile art.197 și 200, s-a instituit o singură reglementare, toate aceste fapte fiind sancționate cu aceeași pedeapsă, dacă au fost săvârșite prin constrângerea persoanei vătămate

Infracțiunea de insultă urmează să fie sancționată numai cu amendă, iar infracțiunea de calomnie, cu pedeapsa închisorii de la 2 luni la un an sau cu amendă. Articolul 238 privitor la ofensa adusă autorității va fi abrogat, iar infracțiunea de ultraj va avea un conținut nou în sensul că va exista o asemenea infracțiune numai în cazul în care asupra persoanei care îndeplinește o funcție ce implică exercitiul autorității de stat s-au exercitat acte de violență ori s-a produs o vătămare corporală. În celelalte cazuri, anume: faptele de insultă, calomnie sau amenințare săvârșite asupra persoanei cu atribuții în domeniul autorității de stat vor intra sub incidența dispozițiilor de drept comun, aplicabile tuturor faptuitorilor.

Prin noile modificări și completări ale Codului penal se aduce la îndeplinire și un alt important obiectiv privind articolele 200, 205, 206, 238 și 239 din Codul penal, considerate inacceptabile prin Rezoluția 1123(1997) a Consiliului Europei, deoarece odată cu abrogarea sau modificarea acestora, se înlătură acele insuficiențe de ordin legislativ de natură a face posibile unele restrângeri a libertății presei și, în particular, o restrângere a dreptului persoanei la viața sexuală.

Alte modificări privesc articolele 55¹ alineatul 2 și 59-61 din Codul penal referitoare la instituția liberării condiționate. Ținând seama că prin Legea nr.140/1996 pentru modificarea și

completarea Codului penal, limitele minime și maxime speciale ale pedepsei închisorii au fost ridicate pentru un număr însemnat de infracțiuni, se impune reducerea fracțiunilor obligatorii de pedeapsă necesar a fi executate de condamnați pentru ca aceștia să poată beneficia, în situații justificate, de liberare condiționată.

De asemenea, este necesar a fi modificate și articolele 81, 86¹ și 86⁷ pentru a face posibilă acordarea, într-o mai mare măsură, a suspendării condiționate a executării pedepsei închisorii, a suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau, după caz, a executării pedepsei la locul de muncă, deoarece în situația infracțiunilor contra patrimoniului, sancționate cu pedeapsa închisorii de la unu la 15 ani, există asemenea infracțiuni, care în concret, pot prezenta un pericol social redus.

Proiectul conține și unele dispoziții din Codul de procedură penală referitoare la urmărirea și judecarea infracțiunilor de insultă și calomnie. Dacă aceste infracțiuni sunt săvârșite prin presă sau orice alte mijloace de comunicare în masă, potrivit noilor dispoziții, persoana vătămată se va adresa cu plângere prealabilă organului de cercetare penală sau procurorului și nu direct instanței de judecată.

Instituirea acestei noi prevederi face posibilă cercetarea prealabilă a plângerilor făcute împotriva ziariștilor și a altor persoane învinuite că au săvârșit infracțiuni de insultă sau calomnie prin presă sau prin orice mijloace de comunicare în masă. Această situație este de natură a ajuta la aflarea adevărului și curmarea abuzurilor din partea celor care doresc să se adreseze direct instanței de judecată, fără un motiv temeinic.

Potrivit proiectului, ordonanța procurorului prin care s-a respins plângerea împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, poate fi atacată, în termen de 10 zile de la comunicare, de persoana vătămată, la instanța

căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în fond. Completarea Codului de procedură penală cu noi dispoziții în acest domeniu face posibilă aplicarea în practică a dispozițiilor art. 21 din Constituție, potrivit căreia "Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept". În art.1 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească se prevede de asemenea că atribuțiile puterii judecătorești sunt exercitate numai prin instanțele judecătorești.

De altfel, și prin Decizia Curții Constituționale nr. 486/1997, publicată în Monitorul Oficial nr.105 din 6 martie 1998, s-a statuat că art. 278 din Codul de procedură penală este constituțional numai în măsura în care nu oprește persoana nemulțumită de soluționarea plângerii împotriva măsurilor sau actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta și care nu ajung în fața instanțelor judecătorești să se aplice în mod direct. În acest scop s-a recomandat legiuitorului să reglementeze dreptul persoanei de a se adresa instanței de judecată competente, atunci când este nemulțumită de soluția dată plângerii sale contra actelor procurorului.

Alte dispoziții din Codul de procedură penală au fost modificate în scopul corelării acestora, în urma abrogării articolelor 200 și 238 Cod penal.

Proiectul conține și dispoziții tranzitorii necesare soluționării cauzelor în curs de urmărire penală și de judecată, precum și dispoziții impuse de nevoia încadrării, pe viitor, în noile texte, a faptelor privitoare la viața sexuală.

Față de cele expuse, a fost elaborat proiectul de lege alăturat, pe care îl înaintăm Parlamentului spre dezbatere și adoptare, conform procedurii prevăzute pentru legile organice.

PRIM-MINISTRU,

Radu Vasile